

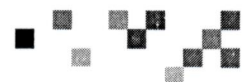
Dr hab. Jarosław Krajka, prof. UMCS
Katedra Lingwistyki Stosowanej
Instytut Językoznawstwa i Literaturoznawstwa UMCS

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Moniki Śleszyńskiej
pt. „Integrating Plain English into writing activities in the PhD language
programme” (Włączenie uproszczonego języka angielskiego do nauczania pisania
w kształceniu językowym doktorantów)
napisanej pod kierunkiem prof. UAM dr hab. Krystyny Drożdżal-Szelest
na Wydziale Anglistyki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Poznań, 2023, maszynopis stron 428

1. Ocena celu naukowego rozprawy i stopnia jego realizacji

Mgr Monika Śleszyńska podejmuje w swojej rozprawie temat bardzo ważny, a jednocześnie niedostatecznie zbadany, jakim jest komunikowanie wyników badań naukowych w formie pisemnej przez doktorantów w procesie kształcenia w szkole doktorskiej. Biorąc pod uwagę zbliżającą się ewaluację szkół doktorskich celem oceny efektywności nowego modelu kształcenia doktorantów temat ów zasługuje na wnikliwą uwagę, dogłębne zebranie danych empirycznych i dobrze na nich ugruntowaną refleksję.

Mimo coraz większego zainteresowania glottodydaktyków kształceniem językowym osób dorosłych i językiem dla potrzeb zawodowych, stan wiedzy na ten temat, zwłaszcza w odniesieniu do realiów doktorantów, pozostawia wiele do życzenia. W tym kontekście należy rozważyć przedstawioną do recenzji rozprawę doktorską mgr

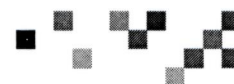

Moniki Śleszyńskiej, obierającą sobie za główny cel ustalenie, czy nauczanie uproszczonego języka angielskiego (*Plain English*) jest adekwatne do potrzeb doktorantów, ułatwia pisanie tekstów naukowych przeznaczonych do publikacji w naukach ścisłych i przyczynia się do lepszej jakości językowej tych tekstów. Drugim celem było stwierdzenie, czy włączenie prostego języka angielskiego do ćwiczeń podnoszących kompetencje związane z pisaniem stanowi odpowiedni komponent kursu języka angielskiego w kształceniu doktorantów na uczelni technicznej i ma wpływ na jakość edukacji językowej przyszłych badaczy.

Oceniając cele naukowe rozprawy i postawione hipotezy, można stwierdzić, że zostały one nakreślone odpowiednio, Autorka stosownie określiła lukę badawczą, a zamysł pracy wypełnia znamiona nowatorskiego sposobu rozwiązania istotnego dla dyscypliny językoznawstwa stosowanego problemu, co w przypadku skutecznej realizacji badań stanowi przesłankę dla uznania ocenianej dysertacji za spełniającą wymogi stawiane rozprawom doktorskim.

Wyżej wymienione cele badawcze zostały zweryfikowane empirycznie z użyciem dużej ilości danych, głównie o charakterze jakościowym, w odpowiednio dobranej grupie badawczej, w perspektywie zarówno grupowej jak i trzech wybranych przypadków (*within-case analysis*). Perspektywa badawcza jest wąsko zakrojona, obejmująca bardzo małą grupę badawczą i jeden proces, jednak jest to zrównoważone ilością danych i bogactwem analizy.

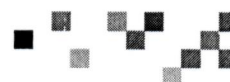
Podsumowując tę część recenzji, należy stwierdzić, że Autorka skutecznie zrealizowała zamierzone cele, w szczególności dokonała zebrania, opracowania i zinterpretowania dużej ilości danych, a wnioski wyprowadzone w rozprawie są właściwie udokumentowane i w pełni uprawnione.

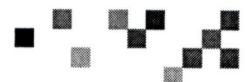
2. Uwagi do struktury rozprawy i jej zakresu tematycznego

Rozprawa składa się z pięciu rozdziałów. Rozdział pierwszy dotyczy teorii pisania, przedstawia elementy efektywnego tekstu i powody, dla których tekst powinien być jasny i czytelny. Rozdział drugi opisuje różne rodzaje kontrolowanego i prostego języka angielskiego (*Plain English*) ze szczególnym uwzględnieniem jego zastosowania w dyskursie naukowym. Rozdział trzeci przywołuje koncepcje i teorie dotyczące rozwijania sprawności pisania. Rozdział czwarty ma charakter mieszany – z jednej strony, znaleźć tu można rozważania teoretyczne nt. profesjonalizmu nauczycieli, druga jego część wprowadza kontekst do badania empirycznego poprzez przedstawienie tła badań i przesłanek wyboru uproszczonego języka angielskiego jako istotnego elementu kształcenia językowego doktorantów. W rozdziale piątym zawarto analizę jakościową zebranych danych na poziomie grupowym i indywidualnym, wnioski, ograniczenia i implikacje przeprowadzonego badania oraz sugestie dalszych badań poświęconych nauczaniu języka pisanego i włączeniu prostego języka angielskiego do nauczania pisania w kształceniu doktorantów. Ponadto rozprawa zawiera zakończenie, spis pozycji bibliograficznych oraz załączniki z różnorodnymi materiałami wykorzystanymi podczas badań.

Kompozycję rozprawy należy ocenić pozytywnie, Autorka umiejętnie radzi sobie z trudnym zadaniem zbudowania podstaw teoretycznych dla badań własnych, w szczególności umiejętnie dobierając treści, teorie i modele z zakresu glottodydaktyki i językoznawstwa teoretycznego. W tym miejscu należy jednak wskazać pewne niedociągnięcia i braki tematyczne, które w przypadku ewentualnej publikacji rozprawy należy rozważyć:

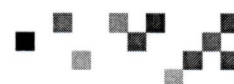
- W podrozdziale klasyfikującym i definiującym sprawność pisania brak uwzględnienia perspektywy zawartej w Europejskim Systemie Opisu Kształcenia Językowego, w szczególności rozbicia sprawności na dwie – produkcję i interakcję pisemną.
- W części teoretycznej w żaden sposób Autorka nie odnosi się do pojęcia mediacji językowej (termin ‘mediacja’ nie pada ani razu w bardzo rozbudowanej rozprawie), co jest nieco dziwne biorąc pod uwagę fakt, że koncepcja ‘uproszczenia’ języka komunikacji naukowej obejmuje działania mediacyjne, a sam CEFR Companion Volume zawiera kilka skal biegłości językowej w sekcji „mediacja tekstu”, które opisują procesy podnoszone przez Autorkę. Naturalnie zabrakło rozróżnienia między mediacją a uproszczeniem, można również było rozważyć przydatność skal biegłości dla mediacji z Tomu Uzupełniającego ESOKJ w komunikacji naukowej.
- Kluczowe dla pracy pojęcie ‘prostego języka’ zostało w dużej mierze oparte na opracowaniach metodycznych, natomiast zabrakło określenia stanu prawnego i zaleceń urzędowych w tej materii w Rzeczypospolitej Polskiej – jedynie przypis 33 na s. 80 wspomina jedną jednostkę badawczą na Uniwersytecie Wrocławskim, dwie usługi internetowe oraz jeden kierunek studiów podyplomowych. Jak pokazuje jednak nawet pobieżna kwerenda internetowa, prosty język jest ważnym elementem polityki komunikacyjnej państwa polskiego, i należało się odnieść, chociażby, do raportów i ustaw dotyczących dostępności usług w przestrzeni publicznej, zaleceń ws. upowszechniania prostego języka czy oficjalnych

rekomendacji dla urzędników (por. dla przykładu Serwis Służby Cywilnej „Prosty język”, <https://www.gov.pl/web/sluzbacywilna/prosty-jezyk>).

- Brak w rozdziałach teoretycznych wystarczającej refleksji nad tym, jak zdefiniować języki specjalistyczne (w szczególności można było odwołać się do prac Sambora Gruczy), jaka jest relacja języka specjalistycznego do języka ogólnego, na ile języki specjalistyczne mogą być nabywane „od zera”, a na ile powinny być uznawane jako „nakładka” na ogólny poziom biegłości językowej i w jakim stopniu proponowane przez Autorkę uproszczenie języka jest możliwe w kontekście przywołanych ujęć teoretycznych.
- Niektóre fragmenty części teoretycznej wydają się nadmiernie rozbudowane, np. sekcja poświęcona strategiom uczenia się czy autonomii ucznia. Można było część teoretyczną nieco „odchudzić”, skupiając się na najbardziej kluczowych obszarach. W szczególności, rozdział czwarty powinien już w całości być wprowadzeniem do badań empirycznych, bez przywoływania kolejnych koncepcji i autorów nt. autonomii, profesjonalizmu i refleksyjności nauczyciela języka obcego.
- Trudno zrozumieć decyzję Autorki, aby to w aneksach A i B znalazły się kwestie związane z uproszczonym językiem angielskim (plain English), dlaczego nie włączono tych dwóch aneksów jako sekcji w podrozdziale 2.2.

Mimo wskazanych powyżej pewnych zaniedbań natury strukturalnej, należy podkreślić, że Autorka dosyć umiejętnie radzi sobie z szerokim zakresem tematycznym obranym w rozprawie, w odpowiedni sposób konstruując podbudowę dla badań własnych.

3. Uwagi do doboru i wykorzystania źródeł

Rozprawa odwołuje się do wyjątkowo szerokiej gamy właściwie dobranych źródeł, odzwierciedlających stan myśli naukowej w zakresie glottodydaktyki i językoznawstwa stosowanego. Stan badań został przedstawiony z zachowaniem konwencji właściwych pracy naukowej, jednak pewien niedosyt budzi sposób relacjonowania – w niektórych miejscach części teoretycznej Autorka zbyt długo relacjonuje poprzednie badania.

Liczba źródeł skonsultowanych przy opracowaniu rozprawy jest zaiście imponująca – 44 (!) stron pozycji bibliograficznych bardzo dobrze oddaje wszystkie dziedziny i obszary poruszane w pracy.

Sposób wykorzystania źródeł, poza wspomnianym powyżej nadmiernie szczegółowym przytaczaniem wybranych badań, nie budzi zastrzeżeń. W tym miejscu stwierdzam z całą stanowczością, że Autorka należycie sprostała tak ambitnemu zadaniu, jakim było stworzenie podstaw teoretycznych dla własnych badań empirycznych.

4. Uwagi dotyczące metodologii badań

Badania własne przeprowadzone podczas przygotowania niniejszej rozprawy zostały zaprojektowane i zrealizowane w zgodzie z kanonami metodologii badań glottodydaktycznych. Proces badawczy został właściwie osadzony w istniejącej literaturze przedmiotu. Użyta w rozprawie perspektywa jakościowa w skali mikro, zakładająca wnikliwą eksplorację danych jakościowych pozyskanych od kilkunastu uczestników badania została uzupełniona i zweryfikowana przez perspektywę

wybranych uczestników (*within-case analysis*), dzięki czemu rozprawa zyskuje niezbędny w badaniach glottodydaktycznych walor triangulacji. Dysertacja dokumentuje wielką dbałość Autorki o zebranie dużej ilości danych, co pozwala na skuteczną weryfikację założonych hipotez. Szkoda, że całość działań empirycznych została zrealizowana tylko w jednym, bardzo ograniczonym i ściśle związanym z Badaczką kontekście, bez próby rozszerzenia o inne grupy z innych uniwersytetów (co zdaje się umożliwił stworzony kurs na otwartej platformie) oraz wyłącznie w paradygmacie jakościowym (bez chociażby próby stworzenia mini-korpusu tekstów stworzonych przez uczestników).

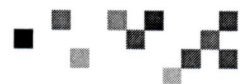
5. Ocena strony formalno-edytorskiej rozprawy

Rozprawa przygotowana jest prawie bezbłędnie pod względem formalno-edytorskim. Autorka należycie stosuje techniki pisania pracy naukowej, zachowując dbałość o odpowiednie używanie technik typograficznych. Język pracy jest dojrzały, właściwy pracy naukowej, mgr Śleszyńska precyzyjnie definiuje opisywane zjawiska.

Bibliografia pracy oraz system odsyłaczy wewnątrztekstowych są przygotowane starannie, ujednolicone do wybranej konwencji, zawierają wszystkie wymagane dane bibliograficzne, brak nawet drobnych błędów, a nieliczne niedociągnięcia na przestrzeni 45 stron bibliografii można zliczyć na palcach jednej ręki, co biorąc pod uwagę skalę działań budzi niekłamany podziw Recenzenta.

6. Ocena ogólna pracy jest jednoznacznie pozytywna.

Stwierdzam, że założone cele pracy zostały w pełni osiągnięte. W wyniku właściwie

zaprojektowanych, przeprowadzonych i zrelacjonowanych badań empirycznych Autorka dokonała zakładanej weryfikacji właściwie postawionych hipotez, dzięki czemu w warstwie aplikatywnej Jej badania mają wszelkie szanse znacznie przyczynić się do poprawy jakości kształcenia zawodowego doktorantów w szkołach doktorskich, zakładając rzecz jasna całościowe upublicznienie wyników w formie monografii.

Mimo bardzo niewielkich, wskazanych powyżej uchybień, głównie w zakresie struktury treści w części teoretycznej, oceniam pracę doktorską mgr Moniki Śleszyńskiej pozytywnie, jako spełniającą kryteria stawiane rozprawom doktorskim przez Ustawę i stawiam wniosek o dopuszczenie Doktorantki do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

